

על מאצ'י דויד בן-גוריון להפיל את שלטון אשכול

ומייד לאחר מכן מיהר למסור את תוכנה ללוי אשכול.
היתה זו האזהרה הראשונה, כי שעת ה-
התמודדות הסופית מתקרבת. כאשר נודע
לאשכול, כי בן-גוריון נפגש גם עם מנהיג
הליברלים העצמאיים, קל היה לו לנחש
מה הציע: שבמיקרה שהדתיים יצליחו לגרום
לנפילת הממשלה, יתנו הליברלים יד ל-
נסיגו של דויד בן-גוריון להקים מייד ממשלה
חדשה, בלי אחדות העבודה וכלי חלק
מזויתקי מפא"י.

"האישי הזה!"

יתכן שאזהרה מוקדמת זו, היא שאיפה
שרה ללוי אשכול להשיב להתקפתו ה-

פרס נכנס לבית ביג'

דין נכנס לבית ביג'

הפיי לוג הגדול

לו עוד פצצה רורבית. אם יש חבר או
חברים בממשלה, שיש להם דעה עלי כמו
לאותו איש" תבע, "ההיגיון החברתי וה-
ציבורית תובעת שישחררו את עצמם ואותי
משותפות כזו בעבודה. תובתם החברתית,
המוסרית והתנועתית היא להסיק את המס-
קנות."

האישי, שעד כה גראה כמבקש פשרות
וכפוחה מפני התמודדות ישירה עם השד,
ניצב סוף-סוף על שתי רגליו ודיבר כאדם
שהחליט ללחום.

"בוגר!"

אומץ הבלתי-רגיל הפתיע אפילו את
המקורביו של ראש הממשלה. היו כאלה
שטענו, כי חלק מן השבח מגיע למרים
אשכול, שעודדה אותו והיזקה את רוחו
במערכה הקשה. אחרים אמרו, כי בחושו
הפוליטי המחודד הרגיש כי גלגל ההיס-
טוריה מסתובב לטובתו, וכי אין לו מה
לחשוש מבן-גוריון. היו גם שהסבירו, כי
הגיע למסקנה שמוטב פילוג במפלגה מ-
אשר המשכת המלחמה הפנימית המתישה.
אדרבה, יצאו להם בן-גוריון ואנשיו החזר-
צה, וישאירו אותו בראש מפא"י והמערך
הזוגי, ללא מתחרים המאיימים בלי הרף על
מעמדו.

אבל את עוצמתה האמיתית של התביעה
האולטימטיבית, שהשליך בפני אלה "שיש
להם דעה עלי כמו לאותו איש", אפשר
היה למדוד, יותר מכל, על-פי תגובתם של
אנשי המיעוט. במקום שיוסף אלמוגי ושמ
עון פרס יגישו מייד את התפטרותם, החלה
התרוצצות משפילה, כדי למצוא אמתלה
מדוע לא להתפטר.

בשלב זה נתפס שמעון פרס באלומת ה-
אור האכזרית ביותר שאי-פעם האירה את
מעשיו הציבוריים. הוא הוצג באחד הרגעים
האומללים והעלובים ביותר של הקאריירה
החלקלקה שלו. כי הוא נתפס בין שני ה-
מתנות, כשהוא מנסה להעמיד פנים של
נאמן לשניהם. הוא הצליח רק לשכנע את
שניהם שהוא בוגד בהם.

את טעמה המר של המלה "בוגר" טעם
לראשונה דווקא מעל דפי העתון הנחשב
כמשרתו הנאמן ביותר. ידיעה קצרה ב-
הארץ מסרה, כי הוא מנהל משאומתן עם
לוי אשכול על קבלת מעמד של שר ב-
ממשלתו הבאה. ללוחמים שניצבו משני
צדי הבאריקאדות במפא"י, יכול היה להיות
רק פירושו אחד לידיעה זו: שפרס מכר את
הצעירים, תמורת תיק בממשלת אשכול.

פרס לא חיכה לשמוע את האשמה מפי
חבריו במיעוט. הוא מיהר להכחיש את ה-
ידיעה עוד באותו יום, ולמחרת פירסם
הארץ עצמו מיכתב הכחשה מאת סגן השר.
אבל על גבו אפשר היה לראות את סימני
הסכין, שנועצה שם בטעות על-ידי עתונו
הנאמן. פרס היה צריך לעמוד קשות, כדי
לשכנע את חבריו כי אינו מנהל שום משא-
ומתן עם אשכול, וכי הוא נאמן להם ול-
בן-גוריון.

מה שכאב במיוחד לפרס היתה העובדה,
כי בעצם לא היתה זו ידיעה נכונה. הוא
אומנם ניהל משאומתן עם אשכול בעניין
(המשך בעמוד 18)

פולה מציעה מהחלון בבאי הישיבה

לא היו אלה דברי חברים המתוכחים, או
אפילו דברי מתנגדים פוליטיים. היו אלה
דבריהם של שני אויבים מושבעים, ששוב
לא היה להם מה להסתיר.
אשכול הוסיף אומנם כמה משפטים על
הצורך לעשות מאמץ אחרון ולאחות את
הקרע. אבל הוא ידע — וכל חברי המז-
כירות ידעו — שזה כבר מאוחר מדי. שאת
הקרע הזה לא תצליח מפא"י לאחות במשך
דור שלם. ששד הפילוג כבר משתולל בקיר-
בה. העובדה שבן-גוריון ואנשיו החרימו
את ישיבת המזכירות הראתה כי הפילוג
כבר קיים למעשה.

למחרת בבוקר הסתבר כי לוי אשכול לא
ייר את כל התמושתו בהתקפת-הנגד. היתה

פרועה של בן-גוריון בהתקפה-נגדית פרועה
לא פחות. שעה שדברי בן-גוריון על תיבת
פאנורה הדהדו עדיין בחלל המדינה, קם
אשכול לפני מזכירות המפלגה וענה לבן-
גוריון כגמולו.

"החבר הזה מתרחק מן האמת" קרא.
ועוד: "החבר הזה לוקח לעצמו זכות אר-
זורפטיבית!" ועוד: "כל הרעש קם מפני
שלא השלמתי ולא הסכמתי לכופ את ראשי
ולכרוע ברך לפני איש אחר. כשהוא אינו
צודק!" ובעניין תיבת פאנורה: "אינני עו-
מד ומבקש על נפשי שתבחרו בי כראש ה-
ממשלה. אבל עובדה היא שאתם שלחתם
אותי, כאשר העם לא רצה באותו איש כי
ראש הממשלה!"

ברקת נכנס לבית ביג' בניסיון נואש לחוץ

מפא"י של כל השנים לא קיימת
עוד? ועק דויד בן-גוריון, "השד ה-
כיתתי נכנס בה."
ועוד איזה שד!

במשך שבוע ימים, שהחל עם ישיבת
מזכירות מחוז תל-אביב, אי-אפשר היה לר-
אות את מפא"י, מרוב כיתות ופגמים. וב-
ראש המפלגים עמד דויד בן-גוריון עצמו.
הוא נתן את הדחיפה הסופית למחול-
השדים, כאשר קם, בנוכחותם של 70 עסקי-
נים תל-אביביים, והחל שופך קיטונות של
כזו ושינאה על ראשו של לוי אשכול. הוא
בו לראש הממשלה, הסביר, מפני שזה סרב
לחדש את חקירת פרשת לבון, "בגלל פחד
מפני איזה תיבת פאנורה."

ואז באה הפצצה שזועזעה לא רק את
מפא"י, אלא את המדינה כולה: "מי שמפחד
מתיבת פאנורה איננו ראוי לעמוד ליד
הגג המדינה — אפילו אם איזה מרכז יב-
חר בו!"

לרגע קפאו שומעיו, אך מייד לאחר מכן
החלה סערה של קריאות. "פרובוקטור!"
קרא חברי-מזכירות אחד למישנהו. הוא
הורס את המדינה! קרא אחר לעבר בן-
גוריון. לאחר מכן הביעו כמה מן המשתת-
פים את דעתם, כי אילו נמשכה הישיבה
עוד חצי שעה, היו העסקנים מגיעים לידי
קללות ומהלומות. אבל בן-גוריון הביט ב-
שעונו, הנמך לפתע את הטון הצורמני
שלו, והודיע כי עליו ללכת. הוא לקח את
אשתו, שישבה כל אותה שעה בשקט, וצעד
החוצה בראש פמליה קטנה.

את שלו כבר השיג לערב זה.

הצעה פורית לשפירא

יה זה רק גילוי פומבי ראשון של
היעד הסודי, אליו חתר דויד בן-גוריון
במשך שבוע קודם לכן. ועד זה היה: לבי
רום לנפילת המדינה של ממשלת אשכול.
להרוס במידה כזו את מעמדו הממלכתי של
יורשו, שגם המפלגה תשליך אותו מן ה-
מקום שכבש לעצמו בצמרת. את המקום
שיפונה, ישוב ויתפוס דויד בן-גוריון ה-
נוקם.

האישי, שביסס בישראל את שלטון ה-
קנוניות המפלגתיות. ידע לאן עליו לפנות:
סודרה פגישה אישית בין דויד בן-גוריון
לבין ראש המפד"ל, חיים משה שפירא.
את תוכן השיחה ניתן לשחזר רק על-פי
הדו"ח ששפירא מיהר למסור לאשכול. בן-
גוריון היה גלוי בהצעותיו. תחילה הבהיר
למנהיג הדתי איזה אסון יהיה זה למחנה
הדתי אם יקום ויכון המערך בין מפא"י ל-
בין אחדות-העבודה. רק מסיבה זו, רמו,
כדאי למפד"ל לטרוף את קלפיו של אשכול,
לגרום לנפילת הממשלה ולביטול המערך.
אך נימוק זה לבדו לא שיכנע את שפירא.
בן-גוריון הפעיל נשק ישן, בו הסתייע לפני
כן בהצלחה רבה. הוא גילה לשפירא ש-
מצבה הבטחוני של המדינה מחמיר והולך.
יש דברים סודיים שאינו יכול לגלות אותם.
אבל המצב באמת קשה. אשכול אינו מסו-
גל לעמוד בראש המדינה בשעה טרופה זו.
יש להפילו, ולהחזיר את ההגה לידי הנאמ-
נות של הקברניט הוותיק.

הפעם לא פעל קסמו של בן-גוריון על
שותפו הוותיק. שפירא שמע את ההרצאה —